

בבא מציעא כ"ח

מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר וסימנים דאורייתא
הגמרא ממשיכה לדון האם סימנים הם מדאורייתא או מדרבנן. ואמרה שהסברא לומר שהצריכו למסור סימנים במציאה אף אם אינם דאורייתא, מפני שנוח למאבד שיתנו לו בסימנים שהרי אין לו עדים על הסימנים. ושואלת ממה ששנינו במשנה, מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות, הרי זה יחזיר. האם נוח ללווה שיחזירו את השטרות למלוה³⁸⁴? אלא אמר רבא, סימנים דאורייתא. מהכתוב: "וְהָיָה עִמָּךְ עַד דְּרַשׁ אֶחֶיךָ אֹתוֹ", האם תעלה על דעתך שיחזיר לו בלא שידרוש? אלא דרשהו אם הוא רמאי או לא, בסימנים. ומכאן שסימנים דאורייתא. ואמר רבא, אפילו אם נאמר, שסימנים דאורייתא עדים עדיף. ותחילה שואלת הגמרא, מדוע אמר רבא בלשון שהדבר לא פסוק, הרי רבא הוכיח שסימנים דאורייתא? ואומרת הגמרא שאפשר לומר כמו שתירצנו.

את"ל סימנים דאורייתא סימני וסימני יניח סימני ומפרשת הגמרא את כוונתו של רבא, ועדים ינתן לבעל העדים סימני וסימני וע"א יניח
אם תמצא לומר שסימנים דאורייתא³⁸⁵,
אם באו שנים וכל אחד נתן את הסימנים, יהא מונח עד שיבוא אליהו. ואם אחד נתן סימנים ואחד מביא עדים שהיא שלו, תנתן לזה שהביא עדים. ואם שנים באים ונותנים סימנים, ועד אחד מעיד שהיא של אחד מהם, עד אחד כמו שאינו ויהא מונח עד שיבוא אליהו. אם יש לאחד עדים שנפלה ממנו, ולאחר יש עדים שהוא ארג אותה. תנתן לזה שיש לו עדי נפילה. מפני שאומרים שגם אם הראשון ארגה הוא מכר אותה לאחר וממנו נפלה.

מדת ארכו ומדת רחבו תנתן לאוי' מדת ארכו
אחד אומר את מדת ארכו של הבגד, ואחד אומר את מדת רחבו, תנתן לזה שאומר את מדת ארכו. מפני שמי שאומר את מדת הרוחב של הטלית, יכול לשער אותה אחרי שראה את הבעלים לובש אותה. אבל את מדת ארכה אי אפשר לשער. אחד אומר את מדת ארכו ומדת רחבו, ואחד אומר את ארכו ורחבו ביחד, ואינו יודע כמה האורך וכמה הרוחב. תנתן לזה שאומר את מדת ארכו ורחבו. אחד אומר את מדת ארכו ומדת רחבו, ואחד אומר את מדת משקלותיו, תנתן לזה שאומר מדת משקלותיו.

הוא אומר סימני הגט והיא אומרת סימני הגט ינתן לה
אם הבעל אומר את סימני הגט, ואומר שממנו נפל ונמלך ולא גירשה. והאשה אומרת את סימני הגט ואומרת שהבעל גירשה וממנה נפל, ינתן לה. מפני שהוא יודע את סימני הגט,

384 התוס' הקשו שנוח לו ללווה שאם הוא ילוה לאחרים יחזירו לו את שטרותיו. וי"ל שלא נוח לו להפסיד כעת כדי להיות פעם אחרת בספק ריוח. תוס'.

385 נקט חידוש גדול יותר וכל שכן שאם סימנים דרבנן עדיפים מסימנים. רש"י.

אבל היא אינה יודעת את הסימנים אם לא קיבלה את הגט. ושואלת הגמרא, אם הסימנים הם במדת ארכו ורחבו, אולי היא ראתה את הגט כשהבעל החזיקו בידו והוא לא נתנו לה? אלא היא אומרת נקב יש בו בצד אות פלונית.

ואם הוא אומר את סימני החוט שהגט קשור בו, והיא אומרת את סימני החוט, ינתן לה. שואלת הגמרא, אם הסימן הוא שהחוט לבן או אדום, אולי היא ראתה בשעה שהבעל אחז אותו? אלא הסימן הוא במדת ארכו. הוא אומר שהגט נמצא בחפיסה, והיא אומרת שנמצא בחפיסה, ינתן לו, משום שהיא יודעת שהבעל מניח את כל מה שיש לו בחפיסה.

משנה

עד מתי חייב להכריז? עד כדי שידעו בו שכניו, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, שלש רגלים ואחר הרגל האחרון שבעה ימים. כדי שכל אחד ששמע את ההכרזה ילך לביתו שלשה ימים, וידע אם אבדה לו האבדה, ויחזור שלשה ויכריז יום אחד, יאמר אבדתי אבדה זו ואלו סימניה³⁸⁶.

גמרא

אומרת הגמרא, כוונת התנא ב'שכניו' הם לשכני אבדה. ושואלת הגמרא מיהם שכני אבדה, אם הם השכנים של בעל האבדה, אם המוצא ידע מי הוא, ילך ויחזיר לו? אלא הם שכני המקום שנמצאה בו האבדה.

בג' במרחשון שואלים על הגשמים ד"מ ר"י למדנו במשנה שלרבי יהודה, מכריז ג' אומר ג' רגלים ואחר האחרון ד' ימים

הגמרא ממה ששנינו במסכת תענית, בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים, רבן גמליאל אומר בשבעה בו, ט"ו ימים³⁸⁷ אחר החג. כדי שיגיע האחרון שבישראל לנהר פרת. ושבעה ימים אינם מספיקים להגיע לקצה ארץ ישראל? אמר רב יוסף, המשנה בתענית מדברת במקדש ראשון, שבני ישראל היו מרובים. שנאמר בו "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרב", ולכן צריך זמן רב כדי שהאחרון שבישראל יגיע לביתו. ורבי יהודה מדבר במקדש שני שלא היו רבים, שכתוב בעזרא "כל הקהל באחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות ששים", ולא היו צריכים זמן רב כדי שיגיעו לביתם.

אביי א' שמסתבר להפך במקדש ראשון אמר אביי, הרי במקדש שני בני ישראל היו ג' ימים במקדש שני ט"ו יום

מפוזרים בכל עריהם ככתוב בספר נחמיה:

"וישבּוּ הכהנים והלויים והשוערים והמשררים ומן העם והנתינים וכל ישראל

386 ובגמרא הקשו שלא מספיקים ג' ימים לחזור לקצה א"י. רש"י.

387 התוס' הקשו הרי א"י היא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. ומהלך אדם הוא עשר פרסאות ביום. וירושלים היא מהלך יום מהירדן. וי"ל שהישוב היה קטן יותר וד' מאות פרסה הוא עם כרמים וערים. תוס'.

בְּעֵרְיָהֶם. ומסתבר להפך, שבמקדש ראשון שהיו אנשים רבים והיה למי להתלוות, היו הולכים בין ביום ובין בלילה, היו מספיקים להגיע בשלשה ימים³⁸⁸. ובמקדש שני שלא היו רבים ולא היו שיירות מצויות, היו הולכים ביום ולא בלילה, והיו צריכים ללכת ט"ו יום אחרי החג עד שהאחרון יגיע לביתו. רבא אמר, בין במקדש ראשון ובין במקדש שני חכמים לא הטריחו באבדה את המוצא יותר מדאי, ודי לו בהכרזה שבעה ימים אחרי הרגל.

רבינא אמר ש"מ גלימא מכריז רבא א' לא הטריחו באבדה יותר מדאי
 אמר רבינא, מכך שחכמים לא נתנו זמן אלא כדי ללכת לביתו ולחזור, נלמד שהמוצא מכריז ואומר 'מצאתי טלית'. והאדם שיודע כמה טליתות יש לו, יכול לבדוק ביום אחד ולדעת איזו טלית איבד. אבל אם נאמר שהמוצא מכריז 'מצאתי אבדה' ואינו מזכיר את שם החפץ. צריכים לתת זמן רב יותר, כדי שכל אחד יבדוק וימצא איזה חפץ מחפציו הוא איבד. רבא אמר, אפילו אם נאמר שהמוצא מכריז אבדה, חכמים לא הטריחו את המוצא יותר מדאי.

רגל ראשון אומר ראשון שני
 אומר שני שלישי אומר סתם
 תנו רבנן, רגל ראשון אומר בהכרזתו 'רגל ראשון', שלא להטריח את המאבד לחזור, וכשיבוא הרגל השני יחזור. רגל שני אומר בהכרזתו 'רגל שני'. רגל שלישי, אומר סתם 'מצאתי אבדה'. שואלת הגמרא, ברגל השלישי יאמר רגל שלישי? מבארת הגמרא, כדי שמי שישמע אותו לא יבוא להחליפו ברגל השני. אבל ברגל השני לא חוששים שיבואו להחליפו ברגל הראשון, שהרי אחריו יבוא הרגל השלישי.

משחרב ביהמ"ק התקינו שיכריז בבתי כנסיות
 משרבו האנסים בתקינו שיודיע לשכניו
 תנו רבנן, בראשונה כל מי שמצא אבדה היה מכריז עליה שלשה רגלים. ואחר רגל אחרון שבעת ימים. כדי שילך שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד. משחרב בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, התקינו שיכריזו בבתי כנסיות ובתי מדרשות. ומשרבו האנסים שהיו אומרים שהאבדה שייכת למלך, התקינו שיהיו מודיעים לשכניו ומיודעיו. רבי אמי מצא כלי מלא דינרי זהב, וראוהו אדם אחד וראה שמפחד שמא ילשין עליו למלכות. אמר לו אותו אדם, קח לעצמך, איני מהפרסים שאומרים שהאבדה למלך.

תנו רבנן, אבן טוען היתה בירושלים, מי שאבדה לו אבדה נפנה לשם. וכל מי שמצא אבדה נפנה לשם. זה מכריז, וזה נותן סימנים ונוטלה. וזהו מה ששנינו בחוני המעגל, צאו וראו אם נמחית אבן הטוען³⁸⁹.

משנה

388 לכאורה קשה שהיה צריך להיות החצי מט"ו יום ולא ג' ימים. וי"ל שכשלא מצויות שיירות לא היו הולכים גם את כל היום שמא לא ימצאו מלון ללילה. תוס'.
 389 מפרש בירושלמי שכמו שהאבן אינה יכולה להמחות כך אין יכולים להתפלל על רוב טובה. תוס'.

אמר את האבדה ולא אמר את סימניה, לא יתן לו. והרמאי אף על פי שאמר סימניה, לא יתן לו, שנאמר: "עַד דְּרַשׁ אֶחָיִךְ אֶתוֹ", עד שתדרוש את אחיך אם אינו רמאי.

גמרא

רב יהודה אמר אבדה מכריז חוששים לרמאי אמר רב יהודה, כשהמוצא מכריז על האבידה אומר 'אבדה מצאתי' ולא יגיד מה

ר"נ אמר גלימא מכריז אין חוששים

מצא, שחוששים לרמאי ואם יכריז שמצא גלימה שמא הרמאי שמע אחד משכניו שאומר אבדתי גלימה, ואלו סימניה האם מצאתם אותה. וילך ויתן את הסימנים ויקחנה. רב נחמן אמר, כשהוא מכריז אומר 'מצאתי גלימה', ואין חוששים לרמאי. שאם לא כן, אין לדבר סוף. שגם אם לא יאמר 'גלימה', יבוא הרמאי ששמע את שכנו אומר סימני אבידתו, ויאמר למוצא 'אם מצאת גלימה, אלו סימניה'.

אמר את האבדה ולא אמר את סימניה המובהקים לא יתן לו אמר את האבדה ולא אמר את סימניה המובהקים לא יתן לו

מכריז אבדה ואינו מזכיר את שם החפץ, התנא מצריך להשמיע שאם המאבד אמר איזו אבדה מצא לא יחזיר לו. אבל אם המוצא מכריז גלימה, פשוט שלא מועיל לומר את האבידה ולא סימניה, שהרי זה גם מה שאמר המכריז? אמר רב ספרא, אפשר לומר שהמוצא מכריז גלימה, והתנא אומר שאפילו שהמאבד אומר את סימני האבדה, ולא אמר את הסימנים המובהקים שבה, לא יחזיר לו.

משרבו הרמאים אומרים צא והבא עדים למדנו במשנה, שלרמאי אין נותנים אף על פי שאמר סימניה. תנו רבנן, בראשונה כל מי שאבדה לו אבדה,

היה נותן סימניה ולוקחה. משרבו הרמאים, אומרים לו צא והבא עדים שאינך רמאי וקח. כמו שלאביו של רב פפא נאבד חמור ומצאוהו. ובאו לפני רבה בר רב הונא ואמר לו לך והבא עדים שאינך רמאי. וכשהביא עדים, שאל אותם האם אתם יודעים שהוא רמאי? והעדים שסברו ששואלים אותם אם הם יודעים שאינו רמאי אמרו לו כן. ואמר להם אביו של רב פפא, האם אני רמאי? אמרו לו, אנחנו אמרנו שאתה אינך רמאי. ואמר רבה בר רב הונא מסתבר שאדם אינו מביא חובה לעצמו, וכשהביאם לבית דין היה בטוח שלא יעידו לחובתו. ולכן הם העידו מתחילה שהוא אינו רמאי. ולא שייך לומר כאן 'כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד'.

משנה

כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל, ולא ימכור אותו מיד מפני שנוח לאדם בבהמתו. וכל דבר שאין עושה ואוכל ימכר, שנאמר "וְהִשְׁבַּתוּ לִי" ראה היאך תשיבנו לו. שלא תחזיר לו את חצי דמיו שאינה השבה.

מה יהא בדמים? רבי טרפון אומר ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו חייב באחריותן. רבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן.

בפרה וחמור מטפל י"ב חדש בעגלים וסייחים ג' חדשים ואוחים ותרנגולים ל' יום שואלת הגמרא, האם המוצא צריך לטפל בבהמה שמצא לעולם? רב נחמן אמר בשם שמואל, מטפל בהם עד שנים עשר חדש. וכן שנינו בברייתא, כל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור, מטפל בהן עד שנים עשר חדש, מכאן והילך שם דמיהן ומניחן. עגלים וסייחין, מטפל בהן שלשה חדשים, מכאן והילך שם דמיהן ומניחן. אווזין ותרנגולין, מטפל בהן שלשים יום, מכאן והילך שם דמיהן ומניחן.

רב נחמן ב"א תרנגולת בבהמה גסה
אמר רב נחמן בר יצחק, תרנגולת היא כבהמה גסה. ועושה ואוכלת שנים עשר חדש, מפני שיכול לתת לה

את האוכל מדמי הביצים שהיא מטילה. וכן שנינו בברייתא, תרנגולת ובהמה גסה מטפל בהן עד שנים עשר חדש, מכאן והילך שם דמיהן ומניחן. עגלים וסייחים שלשים יום, מכאן והילך שם דמיהן ומניחן. אווזין ותרנגולין וכל דבר שטפולו מרובה משכרו מטפל בהן שלשה ימים, מכאן והילך שם דמיהן ומניחן. וקשה מעגלים וסייחים על עגלים וסייחים, ומאווזים ותרנגולים על אווזים ותרנגולים?

כאן וכאן במדעה כאן בפסוס מתרצת הגמרא, בעגלים וסייחים המשנה מדברת כאן בגדולים כאן בקטנים כשרועים במרעה, מטפל בהם שלשה חדשים.

והברייתא בעגלים שמפטמים באבוס בבית, מטפל בהם שלשים יום. ועל הסתירה באווזים ותרנגולים, המשנה מדברת בתרנגולים ואווזים זכרים גדולים, שאוכלים הרבה שמטפל שלשה ימים. והברייתא בקטנים, שמטפל בהם שלשים יום³⁹⁰.

למדנו במשנה שכל דבר שאין עושה ואוכל, ימכר. תנו רבנן, לומדים מהכתוב בהשבת אבדה: "וַיִּשְׁבְּתוּ לֹ", ראה היאך שתשיבנו לו. שלא יאכיל עגל לעגלים, וסייח לסייחים, אווז לאווזים, ותרנגול לתרנגולים.

390 והרמב"ם ונ"י בשם ר"ח מפרשים להיפך, בגדולים ל' יום בקטנים ג' ימים. הגהות הגר"א.